

STANDARDY ORAZ PROCEDURY OCHRONY DZIECI PRZED KRZYWDZENIEM

Preambuła

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników placówki jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Pracownik placówki traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracownika wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Pracownik placówki, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych danej placówki oraz swoich kompetencji.

Podstawy prawne

Placówka wprowadza i stosuje Standardy działając na mocy obowiązku społecznego i moralnego, a także w oparciu o przepisy prawa, w szczególności ujęte w poniższych aktach prawnych:

- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta
- Ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
- Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry .
- Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej
- Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym.
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk pracy w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy .
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

Spis treści

Preambuła.....	1
Podstawy prawne.....	1
Art. 1 Słowniczek pojęć/objaśnień terminów używanych w niniejszym dokumencie.....	2
Art. 2. Cele i treść Standardów.....	3
Art. 3 Bezpieczeństwo relacji.....	4
Art. 4 Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych	4
Art. 5 Zasady ochrony Danych Osobowych i wizerunku Dzieci	5
Art. 6 Zasady działania w razie ujawnienia krzywdzenia Dzieci.....	5
Art. 7 Opiekun odpowiedzialny za kwestie związane z ochroną Dzieci i przygotowanie Personelu	6
Art. 8 Monitoring stosowania i aktualności Standardów	6
Art. 9 Przepisy końcowe	7
Załączniki nr 1 – 8	7

Art. 1

Słowniczek pojęć/objaśnień terminów używanych w niniejszym dokumencie

Ilekczoć w dokumencie użyje się poniższych sformułowań, bez względu na odmianę lub liczbę, należy rozumieć przez nie odpowiednio:

1. **Standardy oraz Procedury Ochrony Dzieci przed Krzywdzeniem (inaczej Standardy)** – to zasady i procesy wprowadzane w Placówce, opracowane w celu ochrony Dzieci przed krzywdzeniem, z uwagi na świadczenie przez Placówkę usług rzecz Dzieci, obejmujących pracę z Dziećmi, w trakcie której Dzieci mogą przebywać na terenie Placówki bez opieki rodziców/opiekunów prawnych.
2. **Dziecko** – każda osoba do ukończenia 18 roku życia, będąca Pacjentem Placówki.
3. **Placówka** - Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Opolu, zlokalizowany przy ul. Głogowskiej 25B, 45-315 Opole .
4. **Kierownictwo** – osoba, organ lub podmiot, który w strukturze Placówki zgodnie z obowiązującym prawem i/lub wewnętrznymi dokumentami jest uprawniony do podejmowania decyzji o działaniach Placówki.
5. **Krzywdzenie Dziecka** – popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę Dziecka, przemoc wobec Dziecka lub zagrożenie dobra Dziecka, w tym jego zaniedbanie. Sprawcą może być dowolna osoba, w tym Personel czy Opiekun Dziecka.
6. **Krzywda** – nieszczęście, szkoda fizyczna, psychiczna lub materialna wyrządzona Dziecku na skutek działania innej osoby. Źródłem krzywdy Dziecka może być zachowanie osoby będącej członkiem Personelu, zachowanie Opiekunów Dziecka, bądź innej osoby bliskiej, a także innych dzieci. Krzywda Dziecka może przybierać różne formy:
 - a. popełniono przestępstwo na szkodę Dziecka (np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się nad Dzieckiem);
 - b. doszło do innej formy krzywdzenia, niebędącej przestępstwem, takiej jak np. krzyk, kary fizyczne, poniżanie;

- c. doszło do zaniedbania potrzeb życiowych Dziecka (np. związanych z żywieniem, higieną czy zdrowiem).
7. **Personel** – każda osoba, tj. pracownik i współpracownik Placówki, bez względu na formę zatrudnienia (w tym osoby świadczące usługi w oparciu o umowy cywilnoprawne, wolontariuszy, studentów, rezydentów, stażystów, praktykantów), oraz niezależnie od miejsca zatrudnienia i pełnionych stanowisk (lekarze, pielęgniarki, inni pracownicy medyczni, psychologowie, psychoterapeuci, personel administracyjny, pomocniczy, w tym sprzątający i pilnujący porządku), która z racji pełnionej funkcji lub zadań ma (nawet potencjalny) kontakt z Dziećmi.
 8. **Opiekun Dziecka** – osoba uprawniona do reprezentacji Dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny, a także rodzic zastępczy.
 9. **Dane osobowe Dziecka** - to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację Dziecka.
 10. **Przemoc domowa** - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
 - a. narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
 - b. naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
 - c. powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym,
 - d. wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
 - e. ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
 - f. istotnie naruszające prywatność tej osoby,
 - g. wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia.

Art. 2.

Cele i treść Standardów

1. W Placówce ustanawia się Standardy ukierunkowane na tworzenie bezpiecznego i przyjaznego środowiska dla Dziecka oraz na reagowanie na wszelkie przejawy Krzywdzenia Dzieci.
2. Standardy określają:
 - a. zasady i wymogi bezpiecznych relacji między Dzieckiem a Personelem, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec Dzieci;
 - b. zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet oraz procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie;
 - c. zasady ochrony danych osobowych i wizerunku Dziecka;
 - d. zasady i procedurę podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu Dziecka, w tym osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających Dziecku i udzielenie mu wsparcia oraz procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę Dziecka, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz innych instytucji, w tym odpowiedzialnych za prowadzenie procedury "Niebieskiej Karty";

- e. sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego;
 - f. zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia;
 - g. zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki lub organizatora do stosowania standardów, zasady przygotowania tego personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności, a także zasady udostępniania Standardów Personelowi;
 - h. zasady i sposób udostępniania Dziecku lub Opiekunom Dziecka Standardów celem umożliwienia zaznajomienia się z nimi, a także zachęcenia do ich stosowania;
 - i. zasady przeglądu i aktualizacji standardów.
3. Personel Placówki jest zobowiązany do zapoznania się ze Standardami i stosowania ich w swojej pracy.
 4. Placówka zapewnia warunki organizacyjne i osobowe umożliwiające stosowanie Standardów, w tym przestrzegania bezpiecznych relacji i niestosowania zachowań niedozwolonych wobec Dzieci.
 5. Placówka zobowiązuje Personel do regularnego pogłębiania wiedzy w zakresie ochrony Dzieci przed krzywdzeniem i wdrażania Standardów, zapewniając jednocześnie Personelowi szkolenia, materiały edukacyjne lub wsparcie służb psychologicznych w niezbędnym zakresie.

Art. 3

Bezpieczeństwo relacji

1. W Placówce zabronione jest podejmowanie czy tolerowanie jakichkolwiek działań, które ukierunkowane są na Krzywdzenie Dziecka.
2. Placówka w trosce o zapobieganie ryzyka wystąpienia nieprawidłowości w sferze bezpieczeństwa relacji, stosuje odpowiednie zasady i procedury:
 - a. Na etapie rekrutacji Personelu
 - b. Na etapie świadczenia Usług na rzecz Dzieci
3. W Placówce obowiązują zasady bezpiecznej rekrutacji Personelu, które stanowią Załącznik nr 1 do Standardów.
4. W Placówce obowiązują zasady bezpiecznych relacji Personel – Dziecko, które stanowią Załącznik nr 2 do niniejszych Standardów.
5. Obowiązkiem Personelu jest zapoznanie się i stosowanie obowiązujących w Placówce zasad bezpiecznej rekrutacji oraz zasad bezpiecznych relacji, o których mowa w ust. 3 i 4, zgłaszanie podejrzeń lub ujawnionych przypadków naruszenia tychże zasad, a także sygnalizowanie niezbędnych w tym obszarze zmian czy aktualizacji.

Art. 4

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych

1. Placówka zasadniczo nie udostępnia Dzieciom Internetu ani urządzeń elektronicznych.
2. Wykorzystanie Internetu lub urządzeń elektronicznych winno obejmować wyłącznie ich użycie w trakcie świadczonych usług Placówki przez osobę świadczącą te usługi i pod jej ścisłym nadzorem i winno ograniczać się do niezbędnego minimum w granicach celu realizowanej usługi.

3. W związku z potencjalną możliwością choćby pośredniego korzystania przez Dzieci - co najmniej na zasadach określonych w ust. 2 – z urządzeń elektronicznych dostępem do Internetu oraz z innych materiałów, w Placówce stosuje się Procedurę ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami utrwalonymi w innej formie niż w sieci Internet, która stanowi Załącznik nr 3.
4. Placówka, w sytuacji zapewniania Dzieciom dostępu do Internetu, jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju; w szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.
5. W razie zaistnienia sytuacji, o której mowa w ust. 4, Placówka będzie zobowiązana do wprowadzenia odpowiednich procedur ochrony Dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet.

Art. 5

Zasady ochrony Danych Osobowych i wizerunku Dzieci

1. Placówka zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych Dzieci zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
2. Placówka, uznając prawo Dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku Dziecka.
3. Placówka minimalizuje zakres i częstotliwość przetwarzania wizerunku Dzieci, a w razie jego publikacji wdraża zasady bezpieczeństwa. Wytyczne dotyczące zasad publikacji wizerunku dziecka stanowią Załącznik nr 4 do niniejszej Polityki.
4. Personel powinien podjąć wszelki dostępne mu i uzasadnione działania w celu uniemożliwienia osobom nieuprawnionym, w tym przedstawicielom mediów, utrwalania wizerunku Dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) na terenie Placówki bez pisemnej zgody Opiekuna Dziecka wyrażonej bezpośrednio Personelowi. Niedopuszczalne jest udostępnienie osobie nieuprawnionej, w tym przedstawicielowi mediów, danych kontaktowych Dziecka czy Opiekuna dziecka – bez wiedzy i zgody tego opiekuna.

Art. 6

Zasady działania w razie ujawnienia krzywdzenia Dzieci

1. Każda osoba będąca członkiem Personelu jest zobowiązana i uprawniona do reagowania, w przypadku podejrzenia, że Dziecku dzieje się krzywda.
2. Personel placówki jest zobowiązany przeciwdziałać i rejestrować wszelkie przejawy krzywdzenia Dzieci.
3. W Placówce obowiązują Procedury Interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia Dzieci, stanowiące załącznik nr 5.
4. Naruszenie obowiązku reagowania może zostać uznane za ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych lub kontraktowych i jako takie prowadzić do rozwiązania umowy z osobą dopuszczającą się tego naruszenia.
5. Podejrzenie krzywdzenia Dziecka, niezależnie od osoby odpowiedzialnej za krzywdzenie, jest zdarzeniem niepożądanym i jako takie podlega raportowaniu do kierownika placówki lub uprawnionych organów nadzorczych i państwowych zgodnie z regułami obowiązującymi daną jednostkę.

6. W przypadkach ujawnienia ryzyka doznania przez Dziecko krzywdy, rolą Personelu jest podjęcie adekwatnych do sytuacji działań mających na celu pomoc i ochronę Dziecka przed krzywdzeniem. W szczególności, Personel może tworzyć plan wsparcia Dziecka po ujawnieniu krzywdzenia, zgodnie z zasadami określonymi w Załączniku nr 8.

Art. 7

Opiekun odpowiedzialny za kwestie związane z ochroną Dzieci i przygotowanie Personelu

1. Standardy opracowuje i uchwała Kierownictwo Placówki, współpracują w tym zakresie z członkami Personelu posiadającymi wiedzę i kompetencje gwarantujące wysoką jakość przyjętych w Placówce rozwiązań ukierunkowanych na ochronę Dzieci przed krzywdzeniem.
2. Kierownictwo Placówki powierza wdrożenie i wspieranie stosowania Standardów wskazanej osobie na piśmie, każdorazowo podając jej dane kontaktowe w miejscach, w których publikowane są Standardy.
3. Osoba wdrażająca standardy ochrony Dzieci, w tym przygotowująca Personel do ich stosowania, powinna dawać rękojmię należytej dbałości o ochronę Dzieci przed krzywdzeniem oraz posiadać znajomość przepisów, kompetencje oraz minimum 3-letnie doświadczenie w pracy z dziećmi (może być psychologiem, pedagogiem, psychoterapeutą, specjalistą psychoterapii uzależnień).
4. Osoba, o której mowa w ust. 2 odpowiedzialna za:
 - a. prowadzenie polityki ochrony dzieci w Placówce,
 - b. monitorowanie realizacji Standardów,
 - c. reagowanie na sygnały naruszenia Standardów,
 - d. przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających Dziecku, chyba że zostanie wyznaczony do tego zadania inny członek Personelu,
 - e. prowadzenie rejestru zgłoszeń,
 - f. wyznaczanie i nadzorowanie osoby, której powierza się każdorazowo:
 - i. udzielenie wsparcia Dziecku, którego dobro zostało zagrożone,
 - ii. ustalanie planu wsparcia Dziecka po ujawnieniu krzywdzenia,
 - g. proponowanie zmian w Standardach.

Art. 8

Monitoring stosowania i aktualności Standardów

1. Osoba odpowiedzialna za kwestie związane z ochroną dzieci, przeprowadza wśród Personelu Placówki, nie rzadziej niż raz na 24 miesiące, a w razie uzasadnionej potrzeby, doraźnie w dowolnych odstępach czasu, ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów.
2. W ankiecie Personel może proponować zmiany Standardów.
3. Osoba, o której mowa w pkt. 1 niniejszego paragrafu, dokonuje opracowania wypełnionych przez Personel ankiet. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje dyrektorowi placówki.
4. Kierownictwo placówki wprowadza do Polityki niezbędne zmiany i ogłasza Personelowi nowe brzmienie Standardów, a także podaje je do publicznej wiadomości w przyjęty w Placówce sposób.

Art. 9

Przepisy końcowe

1. Standardy wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla Personelu Placówki, w szczególności poprzez:
 - a. udostępnienie wersji papierowej w miejscu ogólnodostępnym dla wszystkich pracowników,
 - b. umieszczenie elektronicznej wersji w systemie informatycznym placówki w zakładce „Procedury” (dostęp na ogólnodostępnym wszystkim pracownikom serwerze),
 - c. omówienie ich podczas zebrania klinicznego lub szkolenia.
3. W ciągu 14 dni od ogłoszenia Polityki każdy z pracowników zobowiązany jest zapoznać się z nią i poświadczyć to stosownym oświadczeniem, zobowiązując się do stosowania Standardów.
4. Placówka zapewni bieżący dostęp do treści Standardów oraz umożliwi ich omówienie każdorazowo w razie zgłoszenia potrzeby wyjaśnienia wątpliwości.
5. Personel może nadto zgłaszać zapotrzebowanie na szkolenie, które miałyby uzupełnić ich wiedzę dot. krzywdzenia dzieci, rozpoznawania symptomów krzywdzenia, adekwatnych sposobów reagowania, zaś Placówka podejmie starania w celu jak najszybszego umożliwienia udziału w takim szkoleniu.
6. Placówka udostępnia Standardy Opiekunom Dzieci oraz Dzieciom w sposób zwyczajowo przyjęty w Placówce, w szczególności papierowo oraz elektronicznie.
7. Placówka może w materiałach kierowanych do Dzieci i Opiekunów Dziecka zawierać odesłania do Standardów oraz sposobu dostępu. Ponadto Personel Placówki może organizować spotkania lub udostępniać materiały promujące zapoznanie się i stosowanie Standardów.